

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เขตราชบุรีบูรณะ จัดเป็นเขตชั้นกลางตามการแบ่งพื้นที่ออกเป็นเขตชั้นใน ชั้นกลาง และชั้นนอก ของกองผังเมือง กรุงเทพมหานคร ซึ่งใช้ความหนาแน่นของประชากรเป็นเกณฑ์ ในการแบ่ง เมื่อพิจารณาการแบ่งพื้นที่ออกเป็น พื้นที่เมือง และพื้นที่ชานเมืองแล้ว เขตราชบุรี บูรณะจัดเป็นพื้นที่เขตชานเมือง ซึ่งมีทั้งหมดจำนวน ๑๑ เขต เขตราชบุรีบูรณะมีสภาพพื้นที่และ ลักษณะการใช้ที่ดินคล้ายเขตชั้นนอกของกรุงเทพมหานคร คือมีพื้นที่เกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ มี จำนวนมากและติดต่อกันเป็นผืนใหญ่ ลักษณะชุมชนจะเกาะกลุ่มหนาแน่นเฉพาะส่วนบนของพื้นที่ เท่านั้น โดยจะมีลักษณะแตกต่างจากเขตชั้นกลางอื่น ๆ เช่น เขตบางกอกน้อย เขตยานนาวา เขตบางเขน เขตบางกะปิ และเขตพระโขนง ซึ่งมีการทำการเกษตรกรรมน้อย ความหนาแน่น และการกระจายตัวของประชากรสูง เขตราชบุรีบูรณะจึงมีลักษณะเช่นเดียวกับเขตชั้นนอกหรือ เขตชานเมือง (fringe area) ของกรุงเทพมหานคร

ในปัจจุบัน เขตชานเมืองของกรุงเทพมหานคร กำลังประสบปัญหาการบุกรุกพื้นที่ เกษตรกรรม คือความเป็นเมือง (Urbanization) กำลังรุกล้ำพื้นที่เกษตรกรรมอย่างไม่มีที่ ล้นสุด และขาดความเป็นระเบียบ ทั้งนี้มีสาเหตุสำคัญมาจากการปรับปรุงทางด้านคมนาคม ขนส่ง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในการใช้ที่ดินและปัญหาสืบเนื่องอื่น ๆ ดังนั้นจำ เป็น อย่างยิ่งที่จะต้องวางแผนพื้นที่ชานเมือง โดยเฉพาะเขตชั้นนอกเหล่านี้เพื่อป้องกันมิให้มีการนำ พื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์เหมาะสมสำหรับทำการเกษตรไปใช้ในกิจกรรมของชุมชนเมืองอีกต่อไป รวม ทั้งป้องกันมิให้เกิดสภาวะแวดล้อมเสื่อมโทรมในเขตชั้นนอกขึ้นอีก อย่างไรก็ตามความต้องการ พื้นที่เมืองเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับประชากรที่ขยายตัวของกรุงเทพมหานครจะผลักดันให้มีการสูญเสีย พื้นที่เกษตรโดยยากที่จะหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้นจึงเห็นควรที่จะศึกษาสภาพความเป็นจริงในพื้นที่เพื่อ กำหนดความเหมาะสมของการใช้ที่ดินต่อไป เขตราชบุรีบูรณะ เป็นบริเวณที่มีความอุดมสมบูรณ์สูง มีพื้นที่เกษตรกรรมมาก เป็นลักษณะการทำการเกษตรกรรมเพื่อการค้าผลผลิตทางการเกษตรมี

ชื่อเสียง เป็นที่รู้จักกันทั่วไปและทำรายได้แก่เกษตรกรในแต่ละปีเป็นจำนวนมากในขณะเดียวกัน ก็เป็นพื้นที่ซึ่งมีความหนาแน่นของโรงงานอุตสาหกรรมสูง มีการขยายตัวของชุมชนชานเมืองมาก ด้วยสาเหตุดังกล่าวนี้ จึงเห็นควรทำการศึกษาเพื่อกำหนดนโยบายและแนวทางการใช้ที่ดินใน เขตราชบุรีบูรณะ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑. เพื่อศึกษาถึงลักษณะการใช้พื้นที่เกษตรกรรมเขตราชบุรีบูรณะ
๒. เพื่อศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในเขตราชบุรีบูรณะ
๓. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน
๔. เพื่อศึกษาถึงแนวโน้มการใช้ที่ดินในอนาคต
๕. เพื่อ เป็นแนวทางในการพัฒนาการใช้ที่ดินในเขตราชบุรีบูรณะ
๖. เพื่อ เสนอแนะแนวทางในการวางแผนการใช้ที่ดินสำหรับพื้นที่อื่น ๆ ที่มีลักษณะ คล้ายกัน

ขอบเขตของการศึกษา

๑. ศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในเขตราชบุรีบูรณะ
๒. กำหนดแนวทางการใช้ที่ดินทั้งในภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร
๔. เสนอแนะนโยบายการวางแผนพัฒนาการใช้ที่ดิน เขตราชบุรีบูรณะ

วิธีการศึกษา

๑. ใช้วิธีวิจัยโดยการเก็บรวบรวมสถิติ ข้อมูลและแผนที่จากหน่วยงานทางราชการ ที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับการค้นคว้าจากเอกสารที่มีสาระเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษาทั้งใน และนอกประเทศ
๒. วิเคราะห์จากแผนที่ ภาพถ่ายทางอากาศและข้อมูลอื่น ๆ
๓. รวบรวมและจัดระเบียบข้อมูลหรือแปลงข้อมูลให้อยู่ในลักษณะที่สะดวกต่อการ วิเคราะห์ เช่น ตาราง แผนภูมิ แผนที่ เป็นต้น

๔. นำเสนอผลการศึกษาวិเคราะห์และข้อเสนอแนะในรูปของการบรรยายประกอบ ตาราง แผนภูมิ แผนที่

ขั้นตอนการศึกษา

๑. ศึกษาสภาพพื้นฐานโดยทั่ว ๆ ไปของเขตราชบุรีบูรณะ
๒. ศึกษาลักษณะและการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน
๓. ศึกษาลักษณะ และปัญหาของเกษตรกร โดยวิธีการออกแบบสอบถาม
๔. กำหนดนโยบายและแนวทางการใช้ที่ดินในเขตราชบุรีบูรณะ โดยใช้เทคนิคการ

วิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ (Potential Surface Analysis : PSA)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ทำให้ทราบถึงลักษณะการใช้ที่ดินปัจจุบันในเขตราชบุรีบูรณะ
๒. ทำให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในเขตราชบุรีบูรณะ
๓. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในพื้นที่ดังกล่าว
๔. ทำให้ทราบถึงแนวโน้มการใช้ที่ดินในอนาคต
๕. ทำให้ทราบถึงแนวทางในการพัฒนาการใช้ที่ดินในเขตราชบุรีบูรณะ
๖. ผลการศึกษาอาจใช้เป็นประโยชน์เพื่อวางแผนพัฒนาการใช้ที่ดินสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในกรณีที่มีการวางแผนการใช้ที่ดินในพื้นที่ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับพื้นที่เขตราชบุรีบูรณะ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย